

Korthals

departementsleiding op de hoogte was van de voorgenomen transactie op het moment of nadat het college tot een beslissing was gekomen.

Minister **Korthals**: Men was voordat het college tot een beslissing was gekomen niet op de hoogte. Volgens mij zijn zij op hetzelfde moment op de hoogte gekomen als ik. Dat is dus eigenlijk gebeurd naar aanleiding van de vraag van de heer Van Gijzel in het interpellatiedebat van 14 november over de bouwfraude.

De heer **Rosenmöller** (GroenLinks): Voorzitter. Alvorens wij gaan stemmen, heb ik een vraag in procedurele zin aan collega Leers, maar misschien kunt u ook uw gedachte daarover laten gaan. De minister zegt iets over de afstemming tussen de strafrechtelijke kant van het onderzoek en de wens om tot een parlementair onderzoek c.q. enquête te komen. Ik heb mijn sympathie met die motie uitgesproken. Is het misschien verstandig, de stemming over die motie aan te houden, opdat wij precies weten wat wij doen, mede in relatie tot het strafrechtelijk onderzoek? Er kunnen dan afspraken worden gemaakt. Een nader advies van het Presidium is niet ongebruikelijk bij dit soort besluiten, mede met het oog op de werkwijze van de Kamer.

De **voorzitter**: Ik heb het Reglement van orde er even op nagekeken. Ik beschouw deze motie als een voorstel door een of meerdere leden gedaan. Voor de liefhebbers: dat staat in artikel 142 van het Reglement van orde. Dat betekent dat je eerst een tijdelijke commissie moet instellen. Als die tijdelijke commissie is ingesteld, formuleert zij precies wat er wel en niet moet gebeuren. Pas dan wordt besloten wat precies de opdracht is van een eventuele enquêtecommissie. De gang van zaken zoals beschreven in het Reglement van orde, hoeft niet in strijd te zijn met de ingediende motie. Ik merk wel op dat de motie iets formeler en uitvoeriger had kunnen zijn.

De heer **Van Dijke** (ChristenUnie): Mag ik aannemen dat de indieners van deze motie achter deze interpretatie van u staan, zodat

wanneer wij stemmen, wij weten hoe wij een en ander moeten begrijpen.

De heer **Leers** (CDA): Uiteraard hebben ook wij naar het Reglement van orde gekeken. Het is precies zoals u aangeeft.

De heer **De Graaf** (D66): Dat betekent dus dat als deze motie door de Kamer wordt aangenomen, pas na de werkzaamheden van de tijdelijke commissie een apart besluit door de Kamer moet worden genomen om daadwerkelijk over te gaan tot de instelling van de Wet op de parlementaire enquête.

De **voorzitter**: Dat is altijd zo. De Wet op de parlementaire enquête voorziet er namelijk niet in dat onmiddellijk bij motie wordt vastgesteld dat er een enquête gehouden wordt. De wet voorziet erin dat de voorbereidingen voor een eventuele enquête in gang gezet worden. Ik lees de motie zo, dat dit de bedoeling is. Uit de opmerking van de heer Leers maak ik op dat het inderdaad de bedoeling is van de heer Van Oven en hem.

De heer **De Graaf** (D66): Ik laaf mij graag aan uw wijsheid.

De **voorzitter**: Die is niet meer dan wat al in het Reglement van orde staat, mijnheer De Graaf.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**: Enkele fracties hebben voor de stemming wat tijd gevraagd voor beraad. Ik zou die tijd kunnen laten samenvallen met de avondpauze. Ik stel de Kamer voor, te schorsen tot kwart over zes en daarna te stemmen. Meteen na de stemming volgt de avondpauze. Ik denk dat ik velen van u daar een genoeg mee doe.

Daartoe wordt besloten.

De vergadering wordt van 17.54 uur tot 18.15 uur geschorst.

Aan de orde zijn de **stemmingen over zeven moties**, ingediend tijdens het debat over de **bouwfraude**, te weten:

- de motie-Rosenmöller/Poppe over afkeuring van het beleid van de minister van Justitie (28093, nr. 16);

- de motie-Van der Steenhoven over plaatsing van bedrijven op de zwarte lijst (28093, nr. 4);
- de motie-Van den Berg over de schikking met bij de Schipholtunnel betrokken aannemers (28093, nr. 5);
- de motie-Leers over de politieke verantwoordelijkheid van de minister van Justitie voor het OM (28093, nr. 10);
- de motie-Leers/Van Oven over het instellen van een enquête (28093, nr. 11);
- de motie-De Graaf c.s. over aanpassing van de Aanwijzing hoge transacties in misdrijfzaken (28093, nr. 14);
- de motie-Van Oven c.s. over rapportage met betrekking tot transacties aan de Kamer (28093, nr. 15).

(Zie vergadering van heden.)

In stemming komt de motie-Rosenmöller/Poppe (28093, nr. 16).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP en GroenLinks voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

De motie-Van der Steenhoven (28093, nr. 4) wordt aangehouden.

In stemming komt de motie-Van den Berg (28093, nr. 5).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PvdA en de ChristenUnie tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is aangenomen.

In stemming komt de motie-Leers (28093, nr. 10).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van het CDA voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

Ik geef gelegenheid tot het afleggen van een stemverklaring.

Mevrouw **Verbugt** (VVD): Voorzitter. De VVD-fractie is voor een ordentelijke volgorde. Wij zijn, zoals ik zojuist heb uitgelegd, niet op

De heer Brinkhorst en mevrouw Faber, respectievelijk minister en staatssecretaris van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij

© M. Sablerolle – Gouda

voorhand tegen een enquête, maar de vraag of een parlementaire enquête wenselijk en nodig is, wensen wij te beantwoorden als de fase van het parlementair onderzoek is afgesloten. De uitleg die de indieners van de motie daar in tweede termijn aan hebben gegeven, geeft een andere richting aan. Ook ziet de VVD-fractie het probleem dat het strafrechtelijk onderzoek mogelijk in de wielen wordt gereden als getuigen onder ede een verklaring afleggen. Dat laatste vinden wij ook een heel zwaarwegend argument. Alles afwegend stemt de VVD-fractie tegen de motie, maar op het moment waarop het parlementair onderzoek is afgerond, sluiten wij een enquête niet uit, maar dat zullen wij dan bezien. Daartoe willen wij op dit moment niet beslissen.

In stemming komt de motie-Leers/Van Oven (28093, nr. 11).

□

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van de VVD tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is aangenomen.

In stemming komt de motie-De Graaf c.s. (28093, nr. 14).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van de VVD tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is aangenomen.

In stemming komt de motie-Van Oven c.s. (28093, nr. 15).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van de VVD tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is aangenomen.

De vergadering wordt van 18.25 uur tot 20.00 uur geschorst.

Voorzitter: Weisglas

Aan de orde is de behandeling van:
 - **het wetsvoorstel Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (XIV) voor het jaar 2002 (28000-XIV);**
 - **het wetsvoorstel Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Diergezondheidsfonds voor het jaar 2002 (28000-F).**

De algemene beraadslaging wordt geopend.

□

De heer **Atsma** (CDA): Voorzitter. Als wij spreken over de landbouw-begroting, gaat het wat de CDA-fractie betreft ook over een terugblik op de afgelopen jaren. Dat zal niemand verwonderen. Als wij spreken over land- en tuinbouw, gaat het ook over vertrouwen en perspectief. Dat is wat ons betreft de rode draad, die wij graag terug hadden willen zien in de begroting, zeker in het beleidsmatige gedeelte.

Vertrouwen win je en perspectief bied je. Acht jaar geleden kwam Paars en nog nooit is er zo weinig vertrouwen in en zo weinig perspectief geweest voor de land- en tuinbouwsector. Ik ben de eerste die zal erkennen dat perspectief vooral wordt bepaald door factoren zoals de wereldmarkt, het nationaal beleid en hetgeen de markt aan prijsvorming laat zien. Dat zijn zaken die op een bepaald moment het perspectief van een sector bepalen. Vertrouwen bouw je op en haal je uit hetgeen een Kamer of een kabinet doet. Het gaat vooral om wat een minister doet.

Als het gaat om het vertrouwen van de sector in deze minister, deze staatssecretaris en het kabinet, moet de CDA-fractie tot haar teleurstelling constateren dat het meer gaat om vervreemding en verwijdering dan om vertrouwen. Ik keer terug naar de maand dat minister Brinkhorst aantrad als opvolger van de heer Apotheker. Wij zaten in een commissiezaal. Het eerste wat de minister zei was: Beste Kamerleden, wij hebben een probleem in Nederland. Wij hebben te veel koeien, te veel varkens en te veel kippen. Dat was het vertrekpunt. Wie dit doorvertaalt naar het beleid van de afgelopen jaren, komt hier steeds op terug. Het vertrouwen ontbreekt. Wel is er vervreemding en verwijdering.

Het begon in de eerste maanden direct met verwijdering tussen de minister en de NVV van Wien van den Brink. Het eindigde recent met de verwijdering tussen het ministerie en LTO. Gerard Dorenbos zei: De minister heeft kennelijk niet in de gaten dat het ook om mensen gaat in de land- en tuinbouw. Ik noem ook uitspraken van de minister in de zin van: de landbouw is stalinistisch, boeren liggen aan de subsidietroeg, zij huilen krokodillentranen. Dergelijke afspraken zijn niet bepaald